

Program

***„Trening ortograficzny dla dyslektyków
i uczniów z trudnościami w poprawnej pisowni.”***

**Opracowała:
mgr Zofia Jarosz**

I. Ćwiczenia utrwalające pisownię wyrazów z „ó” wymiennym.

1. Przypomnij sobie następujące zasady pisowni :

ó – piszemy w zakończeniach :

- ów - ówka - ówna

ów – piszemy w zakończeniach nazw miejscowości , np.

Piotrków Kraków Bytów

Jędrzejów Gorzów Chotomów

-ów – piszemy w zakończeniach dopełniacza liczby mnogiej rzeczowników rodzaju męskiego , np.

chłopców orzechów obiadów
rumaków krajów olbrzymów

-ówka

złotówka leśniczówka końcówka
kartkówka miejscówka klasówka

-ówna

Nowakówna Hłakowiczówna młynarzówna
(córka młynarza)

ó – piszemy na początku wielu wyrazów , np.

ósmi ósemka ów
ówdzie ówczesny

ó – piszemy w niektórych wyrazach w języku polskim mimo braku wymiany na **o** , **e** lub **a** , np.

chór	plótno	wkrótce
córka	późno	włóczęga

ó – nie występuje na końcu wyrazów.

2. Wyraz w wyrazie. Odszukaj ukryte słowa w poniższych wyrazach:

- NASTRÓJ
- WYBÓR
- PAROWÓZ
- PÓŁKA
- BAWÓŁ
- POTWÓR
- ŁAMIGŁÓWKA
- NARÓD
- SPÓŁKA
- BORÓWKA
- PIERÓG
- ROZWÓJ
- TCHÓRZ
- PRZEKRÓJ
- NABÓJ

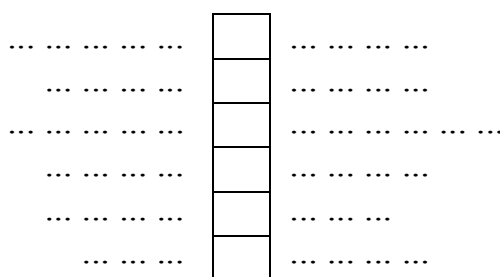
3.a) Tekstówka-uzupełnij podane zdania wyrazami z literą „ó”.

- Po zdjęciu gipsu nadal odczuwałem dotkliwy w nodze .
- Wiosenna zalała łąki nad Bugiem .
- Druhna przypomniała nam , że następna odbędzie się w czwartek .
- Dziś na obiad była pyszna z marchewki i jabłka .
- Aktorstwo to według mnie bardzo pasjonujący
- W Wieliczce znajduje się stara kopalnia , w której wydobywano
- Za domem jest piękny pełen kwiatów , warzyw i drzew owocowych
- W bezchmurną noc doskonale widać Wielkiej Niedźwiedzicy .
- Lubię oglądać pieśni i tańca „Mazowsze”

b) Uzasadnij pisownię odgadniętych wyrazów.

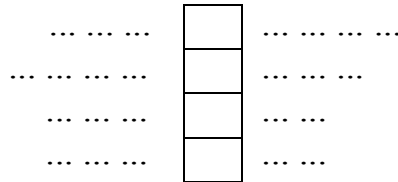
.....
4.Uzupełnij krzyżówkę i odgadnij hasło.

a)

- 1.Dyscyplina sportu tylko dla wysokich .
- 2.Łódź z silnikiem .
- 3.Najlepsza koleżanka .
- 4.Zwierzę żywiące się mrówkami .
- 5.Górnictwo święto .
- 6.Fragment lądu otoczony z trzech stron .

b)

1. W szkole możesz tam zjeść obiad .

2. Miejsce przed domem do zabawy .

3. Wytryskuje wśród skał .

4. Wbijany w deskę .

5. Przeczytaj zagadki i wpisz odpowiedzi. Będą to wyrazy mające „łó- ół”

- Małe słowo
- Przy nim jemy
- Drobnny element
- Jeden z kolorów
- Wisząca nad tapczanem
- Do pisania
- Szkolna jadalnia
- Zwiastunka deszczu
- Duża głowa , mała
- Mówią jaskółki , że niedobre są
- Niepotrzebna w domowej atmosferze
- Pasuje jak do karety
- Zabezpiecza drzwi

6. Określ przypadek i liczbę następujących rzeczowników .

synów -

domów -

psów -

chłopców -

7. Podaj 10 nazw miejscowości z przyrostkami – ów , np. Piotrków . Podkreśl przyrostek – ów .

.....

.....

8. Utwórz wyrazy pokrewne za pomocą przyrostka – ówka .

maj - **majówka**

mak -

widok -

plac -

złoty -

siatka -

stal -

klasa -

9. Dopisz jak najwięcej wyrazów pokrewnych do słów :

ósmy -

zawrócić -

ból -

10. Uzupełnij zdania , wstawiając w odpowiednich miejscach wyrazy : **ów , ówczesne , ówdzie** .

..... miły chłopak przyszedł właśnie do mnie .

..... stroje prezentują się bardzo okazale .

Tu i widoczny był nieporządek .

11.a) Posłuchaj uważnie . Przeczytam Ci ,kilka wyrazów , a ty z ich pierwszych liter utwórz nowe słowa .

przyroda, igła, ósemka, rysunek, kółko, ogon.
cukier , hałas , łabędź , ogórek, papier, córka, ów, worek.
sól, król, ułan, wrota, kask, atlas .

b) Zapisz odgadnięte słowa na kartce i sprawdź ze słownikiem ich pisownię .
Który wyraz nie pasuje do reszty .

.....

12. Uzupełnij luki wyrazami z „ó” wymiennym , pokrewnymi do wyróżnionego .

Czy piekarz już ciasto ? Nie , jeszcze **zagniata** .
Czy Józek książkę ? Właśnie ją **zwraca** .
Idźmy na Ta ścieżka znacznie **skraca** drogę .
On się już **zgadza** się i ty !
Mój brat was **pozdrawia** go także od nas .
Nasz synek już **wymawia** słowo „Mama” . Wczoraj je po raz pierwszy.
Ta machina to **zgniatacz** . Patrz jak rozżarzoną bryłę stali .

13. Z poniższych wyrazów , ułóż zdanie zawierające , jak najwięcej wyrazów z „ó”.

sposób , przód , powódź , siódmy , wiozł , chłopców , przyjaciółka , przód , Kraków , obiadów , ogród , wrócić , skrócić , wymówić .

.....

.....

14. W słowie „kartkówka” odszukaj jak najwięcej ukrytych słów . W nowych wyrazach wolno użyć tylko liter z wyrazu źródłowego .

.....

.....

.....

II. Ćwiczenia utrwalające pisownię wyrazów z „ó” niewymiennym.

1. Sprawdź, czy w podanych wyrazach „ó” wymienia się na „o lub a lub e”.

sójka, mózg, góra, córka, kłótnia, wiewiórka, płótno, tchórz, żółw, wróbel, jaskółka, próżny, król, skóra, żółty.

2. W poprzednim ćwiczeniu wystąpiły wyrazy z „ó” niewymiennym. Zapisz je w kolejności alfabetycznej.

.....

.....

.....

3. Połącz sylaby z lewej z odpowiednimi sylabami po prawej tak, aby powstały wyrazy z literą „ó”.

CZÓŁ	KA
PÓŁ	NO
SKÓ	RA
RÓZ	KA
CÓR	GA

4. Uzupełnij przysłowia brakującymi wyrazami, zawierającymi literę „ó”:

Lepszy w garści niż gołąb na dachu.

..... dzban wodę nosi, ucho się nie urwie.

Lepiej niż wcale.

Wybiera się jak za morze.

Nie warta za wyprawkę.

Jedna wiosny nie czyni.

Nie ma bez kolców.

próchno	... RÓ ...
różga	RÓ
róża	... RÓ
różny RÓ ...
stróż	... RÓ
wróżka	... RÓ
wróbel	RÓ
źródło	... RÓ

8. Które zwierzęta mogłyby tak napisać o sobie? Możesz skorzystać z podpowiedzi.

Jesienią zakopuję znalezione orzechy i żołędzie w ziemi. W czasie mrozów zatykam otwór w dziupli, zwijam się w kłębek, nakrywam puszystym ogonem i zasypiam.....

Jestem podobna do kuropatwy. Zobacysz mnie na polu lub łące. Odlatuję na zimę.....

Żywię się okruchami chleba, kaszą, ziarnami zbóż.
Co rano budzę was ćwierkaniem

Jestem ptakiem, który za morze wybrać się nie może.....

Mieszkam w zaroślach nad wodą. Poluję na kury i króliki.
Tępię gryzonie – szczury i myszy.....

sójka, wiewiórka, jaskółka, tchórz, gęgźółka, wróbel, królik
--

9. Odgadnij hasła. Pierwsze litery z odgadniętych wyrazów utworzą nazwę ptaka

- zwierzę z kolcami -

- w nim trzymasz zdjęcia -
- ptak, który wybiera się za morze -
- władca koronowany -
- tu i -
- sprzęt do leżenia i spania -
- niedługi -
- gorący kontynent -

hasło:.....

10. Rozwiń zdanie dodając jak najwięcej wyrazów z literą „ó”.

Na dwór powróciła

11. Przeczytaj podane wyrażenia i wpisz w miejsce kropek wyraz, który im odpowiada i zawiera literę „ó”:

- latem do lizania ; zimą do ślizgania -
- ma je kaczka i gęś; służy do pisania -
- zwierze polujące na kury i króliki; człowiek lękliwy -
- czas bez wojen; izba mieszkalna -

12. Przypomnij sobie listę wyrazów z „ó” niewymiennym. W poniższych zdaniach wpisz odpowiednie wyrazy mające literę „ó”.

- Szkolny śpiewał na koncercie.
- kiszony są zdrowe i smaczne.
- Na Dworcu jest duży ruch.

- Między sąsiadami wybuchła
- Na leżą książki i zeszyty.
- pilnuje cennego obiektu.
- Na łące kwitną kaczeńce.
- Ze starej deski posypało się
- Kuba ma zimowe buty ze
- W Polsce rzadko występuje błotny.

13. Przepisz podane wyrazy porządkując je wg części mowy.

czółno, kłótnia, nierówny, podróżować, różowy, skóra, stróżować, równoległy, próbować, żółtko, źródłana

Czasowniki -

Rzeczowniki -

Przymiotniki -

14. Jakie słowa ukryły się w słowie „**królewna**”. Ćwiczenie wykonaj bez pomocy ołówka i kartki.

15. Dokończ opowiadanie używając jak najwięcej wyrazów z literą „ó”.

„Malutka królewna spacerowała wzdłuż pałacowego ogródka

.....

.....

.....

.....

.....

III. Ćwiczenia utrwalające pisownię wyrazów z „u”.

1. Przypomnij sobie następujące zasady pisowni:

„u” piszemy w wyrazach zakończonych na: -unek, -unka, -uchna, -utki, -uszka, -uszek, -uch, -un, -ula, -ulka, -ulec, -us.

np.: opiekun	rachunek	piastunka	córuchna
milutki	pieluszka	staruszek	leniuch
babuła	brzydula	budulec	dzikus

„u” piszemy w różnych formach czasowników typu: *kuć, snuć, psuć*.

np.: kujemy	snujesz	psujecie
-------------	---------	----------

„u” piszemy w zakończeniach czasowników: *-uję, -ujesz, -uje*.

np.: buduję	budujesz	buduje
-------------	----------	--------

„u” piszemy w większości wyrazów w języku polskim.

np.: audycja, biurko, burza, drużyna, fabuła, głuchy, hufiec, już, kozuch, kukułka, pauza.

2. Rozwiąż zagadki.

Herbatę zwykle nim słodzisz, zbyt dużo może ci zaszkodzić -

Ciągle po lesie kuka, gniazdka dla swego jajka szuka -

Ma pękaty brzusek, jest bordowy cały, mama robi z niego barszczyk doskonały

-

3. Dobierz wyrazy o znaczeniu przeciwnym.

wesoły -

słyszący -

- Może być zielone lub rumiane - USZKO
- Ten , kto przynosi wieści , zwiastuje , oznajmia - UN
- Sprawuje piecze , dba o kogoś - UNKA
- Do hamowania - ULEC

7.Odmień przez osoby w czasie teraźniejszym czasowniki : psuć i pruć .
Podkreśl „u”

1.Ja psuję , pruję	1.My
2.Ty	2.Wy
3.On	3.Oni
Ona	One
Ono	

8.Od podanych bezokoliczników utwórz formy 2 osoby trybu rozkazującego .

Spróbować – spróbuj

- Rachować -
- Żałować -
- Pakować -
- Żeglować -
- Modułować -
- Hartować -
- Haftować -

9.Znajdź jak najwięcej wyrazów ukrytych w słowie „ poduszka ”.

.....

10.Uzupełnij znane przysłowia i porzekadła .

- Bazgrać jak
- żelazo póki gorące .
- Z to i Salomon nie należy .
- Pańskie oko konia
- nie poszła w las .
- kota w worku .
- Ryba od głowy .

IV. Ćwiczenia utrwalające pisownię wyrazów z „rz” wymiennym

1. Przypomnij sobie następujące zasady pisowni :

„Rz” piszemy :

- Jeżeli w innych formach tego wyrazu lub wyrazach pokrewnych wymienia się na „r” .

np.: marzec - – dworca

powtórzyć - parzysty -

twórca -

- W rzeczownikach rodzaju męskiego zakończonych na „ - arz ” , „ - erz ” i trzech rzeczownikach rodzaju żeńskiego .

np.: kałamarz

nietoperz

potwarz

korytarz

talerz

twarz

.....arz

.....erz

macierz

Uwaga ! Z wyjątkiem wyrazów pochodzenia obcego .

- *aż*

bagaż , bandaż , garaż , instruktaż , kolportaż , masaż , montaż , pejzaż , reportaż , sabotaż , staż , stelaż , wernisaż , witraż .

- *eż*

jeż , łupież , papież .

- W nazwach zawodów zakończonych na *-arz*, *-mistrz*,

np.: lekarz, piekarz, zegarmistrz,

- W rzeczownikach rodzaju męskiego zakończonych na *-mierz*,

np.: kątomierz, ciśnieniomierz,

Po spółgłoskach : „ b, ch, d, g, j, k, p, t, w ” .

np.: brzoza , brzydko , chrzan , dojrzewa , drzemka , grzeczny , grzzyb ,
krzew , krzyczeń , potrzeba , przebój , przyroda , spojrząć , trzepak ,
wrzos , wydrzić

- **Z wyjątkiem wyrazów : gzęzółka , piegza , Mojesz , bukszpan ,
kszałcić , kszałt , kszyk (ptak) , pszczoła , Pszczyna , pszenica ,
wszędzie , wszystko , zawsze .**

W formach stopnia wyższego i najwyższego przymiotników zakończonych na „ - szy ” lub „ - ejszy ”.

np. : najgrubszy , potężniejszy ,
krótszy , mądrejszy ,
lepszy , rzadszy ,
prostszy , najcichszy ,
najwiekszy , najtrudniejszy

2. Uzupełnij wyrazy tak , aby zachodziła wymiana „ rz ” na „ r ”.

dziura – w dziu.....e	chmura – chmu.....y się
obora – w obo.....e	spacer – na
litera – w lite.....e	jezioro – na
mur – w mu.....e	rower – na
wiatr – na wiet.....e – na papie e
rura – w ru.....e – szcze.....e
prać – pie.....e – na dwo.....e
sznur – na sznu.....e – na gó.....e
gitara – na	kamera – w
wór – w.....	twórca – two.....

3. Zbierz i zapisz wyrazy, w których piszemy „rz” po spółgłoskach
(możesz skorzystać ze słownika ortograficznego).

p – **naprzód**,

b – **brzoza**,

d – **drzewo**,

g – **grz**.....,

ch -

k -

t -

j – **spojrzenie**,

w -

4. Ułóż zdanie, w którym użyjesz jak najwięcej wyrazów z „rz” po spółgłoskach

.

np. : We **wrześniu** w **brzozowym** lesie wypatrzyłem pod **drzewem** **trzy**
grzyby .

5. Odgadnij jakie zawody reprezentują następujące osoby :

- piecze chleb -
- pisze książki -
- leczy ludzi -
- drukuje prasę -
- naprawia zegarki -
- broni kraju -

6. Rozwiąż zagadki : np. zbiornik na atrament to kałamarz.

- budynek do przechowywania zboża to (9 liter)
- wykończenie ubrania przy szyi , np. palto z futrzanym (8)
- lata nocą , ma dobrze rozwinięty zmysł słuchu (9)
- narząd wielu kręgowców stanowiący zbiornik moczu(7)
- człowiek ZHP(7)

7. Od podanych wyrazów z końcówką - aż , - eż utwórz :

- wyrazy zdrobniałe :

pejzaż -

bandaż -

witraż -

jeż -

masaż -

- formę mianownika liczby mnogiej :

garaż -

kradzież -

montaż -

bagaż -

stelaż -

- formę dopełniacza liczby pojedynczej :

młodzież -

szantaż -

papież -

sprzedaż -

łupież -

8. Utwórz wyrazy z podanych liter. Pierwsza i ostatnia litera wyrazu jest pogrubiona

k t s a z ł t -

k z y s k [ptak] -

p e i s n z a c -

P s y c n z a e z -

b ł s u z k a p n -

w y z s t o k s -

p z c s z ł a o -

w ę d s i z e z -

z w z s a e -

9. Dopisz wyrazy pokrewne (przymiotniki lub czasowniki).

pszenica – np. mąka
..... łan

kształt – np.postać
..... charakter

kształcić – np. wy..... człowieka
ogólno..... liceum

pszczola – np. miód
przetwórstwo

10. Przeczytaj wiersz kilka razy, zwróć uwagę na wyrazy, w których po spółgłoskach piszemy „sz”.

W Pszczynie pszczelarz pszczoły trzyma ,
a tu idzie ostra zima
wcześnie spadł już pierwszy śnieg.

Śniegu napadało wszędzie
ludzie mówią: co to będzie?
Krzyk podniosły wszystkie ptaki
tylko **kszyk** cichutki jakiś.

W **kształcie** swoim niepoznany
bukszpan stoi zasypany
a **pszeniczne** pola taty
zaśnieżone wokół chaty .

Teraz, ja podyktuję Ci wiersz , a ty napiszesz go ołówkiem na kartce.
Sprawdź jeszcze raz co napisałeś, porównaj z tekstem wzorcowym i popraw błędy.

11. Utwórz formy stopnia wyższego i najwyższego przymiotników zakończonych na „-szy, -ejszy”.

krótki - -

prosty - -

gruby - -

dobry - -

duży - -

mądry - -

rzadki - -

12. W poniższych wyrazach odszukaj przynajmniej 6 nowych wyrazów, które muszą być rzeczownikami l. pojedynczej lub czasownikami w 3 osobie l. poj. lub przymiotnikami w stopniu równym, np. najkrótszy – krój, tan, kran, ranny, itp.

najprostszy -

najważniejszy -

najtrudniejszy -

V. Ćwiczenia utrwalające pisownię wyrazów z „rz” niewymiennym

1. Dokończ rymowanki.

Ulewa, grzmoty! Wpadam do kałuży!
I nagle tęcza – już jest po

Niech zimą każdy z nas pamięta,
Że głodne są ptaki i leśne

Mam przyjaciela! To ci zdarzenie!
Spełniło się w końcu moje

Na targu kupiłam pięć małych marchewek
i jeden pęczek smacznych

Piotr chomikowi klatkę często czyści.
Chomik ma z tego same

Groszek, marchewka, kalarepa zdrowa,
Będzie z tego pyszna zupa

Nikt temu nie zaprzeczy,
że pióro, samochód to są nazwy

2. Przeczytaj wyrazy wspak, czyli z prawej w lewą. Napisz je:

a w y z r a w - z r ó h c t -

a k e z r - ñ e z r o k -

ć y z r u k - d ą z r -

z s y z r a w o t -

3. Przeczytaj wyrazy i dopisz do każdego: czasownik i przymiotnik lub rzeczownik i przymiotnik.

rząd – rządzić, urząd -

rzucać - wierzba -

rzeka - narzędzia -

zwierze, atlas, ring, zorza, urząd, twarz

7. Utwórz rodziny wyrazów pokrewnych do słów:

rząd – *urząd*, *urzędnik*,

rzut -

8. Rozwiąż zagadki, odpowiedź ma zawierać *rz* :

- Na brzegu powieki
- Ład
- Nasiona tej rośliny zawierają olej
- Zareczona kobieta
- Wąski, cienki pasek
- Dzieło plastyczne wykonane w kamieniu lub drewnie

9. Utwórz wyrazy od sylaby :

rze -

10. Połącz wyrazy z odpowiednim uzasadnieniem użycia w nich „rz”.

spojrzenie

kałamarz

przyroda

„rz” wymienia się na „r”

drzemka

nietoperz

parzysty

„rz” po spółgłoskach

lekarz

rzecz

marzec

„rz” niewymienne

brzoza

rzeźba

orzech

grzybek

dworzec

„rz” w zakończeniach rzeczowników
rodzaju męskiego – arz, -erz

rowerzysta

dojrzewanie

rzeczywistość

egzemplarz

11. W słowie **bierzmowanie** odzłukaj jak najwięcej ukrytych słów. Ćwiczenie wykonaj bez pomocy kartki i ołówka.

12. Ułóż zdania, w których umieścisz, jak najwięcej wyrazów z „rz” niewymiennym, np. W chórze śpiewała córka Grzegorza.

Pomocna może ci być lista wyrazów z „rz” niewymiennym:

barbarzyńca	orzeczenie	rzodkiewka
bierzmowanie	orzeźwić	rzuca
burza	perz	Rzym
egzemplarz	pierzchnąć	szczerzyć
gorzelnia	piskorz	świerzb
Grzegorz	porządek	talerz
jarzębina	porzeczka	tarzać
jarzyć się	przyrząd	tchórz
jarzyna	przyrzeczenie	towarzysz
kałamarz	rzadko	twarz
kołnierz	rzecz	uderzyć
korytarz	rzeka	urząd
korzeń	rzemień	warzywa
korzyść	rzemiosło	węgorz
kurz	rzesa	wierzch
lichtarz	Rzeszów	wierzgać
Murzyn	rzetelny	zarządzać
narząd	rzeźba	zderzenie
narzekać	rzeźnik	zmierzch
narzeczona	rzępolić	zorza
obwarzanek	rzęsa	zręda
orzech	rznać	zwierzęta

VI. Ćwiczenia utrwalające pisownię wyrazów z „ż” wymiennym.

1. Przypomnij sobie następujące zasady pisowni:

„ż” piszemy wtedy, kiedy wymienia się na g, dz, h, z, ź, s w innych formach danego wyrazu lub w wyrazach pokrewnych.

np. odważny – odwaga	mrożony – mróz
mosiężny – mosiądz	drużyna – druh
zakażenie – zakaźny	niżej - nisko

„ż” piszemy niekiedy w zakończeniach: -aź, -eź

np. reportaż	garaż	młodzieź	odzież
sprzedaż	bandaż	kradzież	grabież

„ż” piszemy po literach l, ł, r i w wyrazach zapożyczonych po n

np. lżejszy	małżeństwo	oskarżenie
aranżacja	rewanż	oranżada

„ż” piszemy w partykułach -że, -ź

np. także	cóż	czyż
gdyż	któż	tenże

2. Dobierz wyrazy pokrewne tak, aby „ż” wymieniało się na „g, z, s, dz, h”.

wstęga -	blisko -
..... – nóżka	wysoko -
..... – dróżka – niżej
sługa -	druh -
wiązać -	wozić -

groza -

..... – książka

kazać -

..... – możesz

..... – mrożonka

mazać -

..... – mózdek

koledzy -

..... – mosiężny

pieniądze -

..... – księża

pieróg -

3. Czytając pionowo utwórz zdanie. Następnie zapisz go poniżej z pamięci. Podkreśl wyrazy, w których „ż” wymienia się.

M p o p p o ś

i o d o o ś c

m g w d d n i

o r a r ą i e

ó ż ó ż e ż

ż n ż a ż k

e y n ł o ą

k y n

ą

.....
.....

4. Utwórz grupy wyrazów pokrewnych:

podróż, wybrzeże, koleżanka, dróżka, mrożenie, dróżnik, koleżeństwo, brzeżek, zamrażanie, koleżka, podróżny, nabrzeże, rozdroże, przemrożenie
--

kolega -

mróz -

brzeg -

droga -

5. Dopisz stopień wyższy i najwyższy znając brzmienie przymiotników w stopniu równym, np.: bliski – bliższy – najbliższy.

długi -

drogi -

wysoki -

lekki -

ubogi -

niski -

srogi -

6. Dopisz takie formy wyrazów pokrewnych, by zachodziła wymiana „ż” na „z, g, dz”.

mazać - uwaga -

kazać - księga -

łazić - śnieg -

wozić - kolega -

pokazać - drogi -

pieniądze -

ksiądz -

mosiądz -

7. Do wyrazów w lewej kolumnie dopasuj wyrazy pokrewne z prawej kolumny.

pogróżka	waga
próżniak	odwaga
odważny	droga
podróż	groza
odróżnić	różnica
przeważyc	próżnia
przerażenie	mrozić
przybliżenie	przerazić
mrożonka	blisko
stężenie	nisko
poniżenie	tęgi
skażenie	skazić

8. Połącz odpowiednio rzeczowniki z grupy a) z czasownikami z grupy b).

a) reportaż, młodzież, pejzaż, bandaż, kradzież, sprzedaż, bagaż

b) napisać, namalować, zawinąć, dokonać, prowadzić, dźwigać, uczyć

.....

.....

.....

9. Odgadnij hasła zawierające literę „ż”:

- Chłopcy, dziewczęta; osoby młode.....
- Inaczej handel
- Żona i
- Godło chrześcijaństwa
- Zabieg leczniczy polegający na rozcieraniu i oklepywaniu ciała

- Paczki, walizki podróżnego
- Pomieszczenie do przechowywania samochodu
- Wymuszanie czegoś za pomocą groźby

10. Korzystając z podanych wyrazów ułóż zdania zawierające jak najwięcej wyrazów z literą „ż”.

reportaż, papier, bandaż, masaż, wiraż, ciężki, staż, droższy, podróżować, pejzaż, różny, koleżka, odzież.

.....

.....

.....

11. Od podanych wyrazów utwórz formy celownika liczby mnogiej:

kradzież -	instruktaż -
sabotaż -	bandaż -
montaż -	jeż -
szantaż -	kolportaż -

12. Do podanych wyrazów dopisz słowa o znaczeniu przeciwnym:

tchórzliwy -	tańszy -
dalszy -	chudszy -
nieistotny -	wyższy -

13. Uzupełnij wyrazy spółgłoskami: „łż, lż, rż, nż”.

ma.....onka	ora.....ada
sza.....a	obe.....ywy

rewa.....

bra.....a

odwi.....

obe.....a

dy

.....enie

i.....ynier

sie.....ant

ska.....ypyta

ma.....owina

14. Jakie wyrazy ukryły się w słowach:

pogróżka

przeważyc

przerażenie

odważny

przybliżenie

podróżny

mrożonka

poniżenie

podąży

VII. Ćwiczenia utrwalające pisownię wyrazów z „ż” niewymiennym.

1. Przystaw sylaby tak, aby powstały wyrazy.

glów – za – ka -
cze – ży – nie -
żu – ko – szek -
lą – żo – dek -
żor – ta – że -
ża – łu – ka -
ży – na – je -
tek – ży – po-
glu – ga – że -
ży – ce – księ -
ran – dol – ży -

2. Utwórz jak najwięcej wyrazów z częstką „ża”.

np.: żagiel, żar,

.....

3. Odgadnij hasła, które zawierają literę „ż”:

- pensja żołnierza -
- to, czym może gryźć pszczoła -
- strzeże naszych granic -
- inaczej pan -
- ogólna nazwa pszenicy , żyta, owsa -
- tworzy się na ziemi po deszczu -

4. Utwórz wyrazy pokrewne od słowa *żyć*

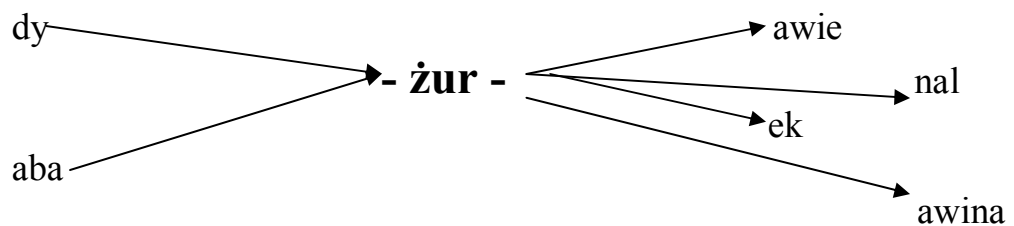
np. użyć,

5. Uzupełnij podane zdania wyrazami, w których występuje ortogram „ż”.

- Zabawa z zapalkami może spowodować
- W lesie na drzewach są specjalne kubeczki do których spływa

- W zimie trzeba dokarmiać ptaki, bo trudno im zdobyć
- To wcale nie był śmieszny
- Zjadłem za dużo słodczy, teraz boli mnie
- Na placu obok karuzeli największą atrakcją była
- Cyganka powiedziała, że jej na pewno się sprawdzi .
- Kiedy skończyły się wakacje było wracać do szkoły .
- Policja aresztowała człowieka podejrzanego o samochodu .

6. Uzupełnij zdania utworzonymi wyrazami z częstką „ - żur - ” .

Mama ugotowała pyszny
 to duże ptaki o popielato – czarnym upierzeniu .
 Koleżanka przyniosła mi kolorowy
 Soczysta, czerwona jagoda, bogata w witaminę C to
 Lampka nocna ma piękny złoty
 Mój tata ma dzisiaj w szpitalu nocny

7. Spośród podanych wyrazów wybierz rzeczowniki w liczbie mnogiej .

pożyczam, strażacy, wróżka, noże, Bożena, różowy, łyżki, krążki, żarówka, życie,
 książki, róże, podróże, nóżka, księżycy, jeżyny .

10. Odgadnij co to za zwierzę :

1. **Ż**
2. **Ż**

VIII. Ćwiczenia utrwalające pisownię wyrazów z „ch”.

1. Przypomnij sobie następujące zasady pisowni:

„ch” piszemy wtedy, gdy wymienia się na „sz” w innych formach danego wyrazu lub w wyrazach pokrewnych

np.: mucha – muszka ucho – uszy cicho – cisza

„ch” piszemy zawsze na końcu wyrazów.

np.: słuch mech brzuch na palcach o chłopcach

WYJĄTEK ! *druh*

„ch” piszemy po literze „s”.

np. schronisko schab schody schemat wschód

„ch” piszemy w wyrazach rodzimych i zapożyczonych, których pisownię należy zapamiętać.

np.: anarchia chmura ochota psycholog uchwała

2. Rozwiąż zagadki:

Gdy zwiedzasz stare zamczysko, wyteżaj wzrok i słuch, bo może w nim mieszkać i straszyć jakiś groźny, biały

Dokucza nam w lesie, brzęcząc ciągle koło ucha. Myślę, że już wiecie – to jest czarna, uciążliwa

W strąku mieszkają zielone kuleczki, po ususzeniu – w sam raz do grochóweczki

3. Uzasadnij pisownię poniższych wyrazów łącząc je z odpowiednimi zasadami.

słucha	„ch” wymienia się w wyrazach
pokrewnych	
choruje	lub w innych formach danego wyrazu na
„sz”	
chomikuje	
chowamy	
schody	„ch” piszemy po literze „s”.
blacha	
uschnie	
chłopcy	
wącha	„ch” piszemy na końcu wyrazów
chmurzy się	
klasach	
schylasz się	
kocham	„ch” piszemy w wyrazach, które trzeba zapamiętać
druh	tzw. niewymiennych

Wypisz te wyrazy, które są czasownikami i dopisz do nich odpowiadające im rzeczowniki.

4. Wybierz poprawne określenia podanych wyrazów i podkreśl je:

- tchórz
- ktoś, kto często się boi
 - nazwa rośliny
 - zwierze futerkowe

- chór
- osoba występująca solo
 - rodzaj książki
 - zespół osób śpiewających

- chlew
- zagroda dla świń
 - domek dla pasterzy
 - gniazdo ptaka

- zuch
- urządzenie elektryczne
 - członek organizacji dziecięcej ZHP
 - osoba odważna i sprytna

- chaber
- warzywo jadalne
 - niebieski, polny kwiat
 - odcień koloru niebieskiego

5. Połącz sylaby z prawej z tymi po lewej:

bla	char
chwi	choł
cha	luch
cho	cho
ciuch	buch
li	cha
pa	cia
pu	mach
wy	la
za	ber

6. Do podanych przymiotników oraz rzeczowników dopisz wyrazy o przeciwnym znaczeniu, czyli tzw. antonimy. W wyrazach tych musi występować „ch”.

mokry	suchy
głośny
gruby
ciepły
.....	spód
.....	świt
.....	zdrowie
.....	wdech

7. Rozwiąż zagadki:

Deszcz z niej pada,
Gdy jest burza.
smakuje.
Wszyscy już wiecie,
To jest

Zapasy w policzkach chomikuje,
Sałata i marchew bardzo mu
.....

8. W podanych wyrazach, nie przestawiając liter, odszukaj inne wyrazy zawierające *ch*.

ZACHWYT – CHWYT

DMUCHAĆ -

SPYCHACZ -

SCHRONISKO -

TCHÓRZ -

SŁUCHAWKA -

MUCHOMOR -

BALDACHIM -

MECHANIZM -

SZŁOCH -

UŚMIECH -

TRUCHT -

DACHÓWKA -

CHLEBAK -

9. Dokończ zdania dopisując wyrazy z „ch”.

Niebieski, polny kwiat to

Smaczny owoc w twardej łupinie to

Warzywo z kuleczkami w strąku to

Zagroda dla świń to

10. Kompas wskazuje cztery strony świata :

PÓŁNOC POŁUDNIE

11. Odgadnij hasła zawierające „ch”

- potrzebna niemowlakowi –
- odpowie ci w lesie, gdy je zawołasz –
- chęć na coś, smaczek –
- jeden ze zmysłów –
- mięso na kotlety –
- suche gałązki na opał –
- podczas jego tarcia lecą łzy –
- pies nim przywiązany do budy –
- nauczyciel opiekujący się klasą –

12. Podane wyrazy napisz w kolejności alfabetycznej.

schemat, schować, schodzić, schwytać, schudnąć, scharakteryzować, schludnie, schłodzić, schrupać, schody.

.....
.....

13. W miejsce kropek wpisz brakujące litery. Możesz skorzystać z podpowiedzi.

chomik, chałupa, chorągiew, charakter, chrząszcz, chwila, chrzest, chrust, chata, chrabąszcz, chwast, chór, chałwa, chustka, choroba, chaos, chuligan, chleb, choinka, chwała, chichot
--

.. ału omi rąg .. w	.. wi ..
... .est	.. r . st	.. at .	.. ra ... cz
.. was r	.. ałw .	.. ust .
.. oro ao .	.. uli ... n	.. le .
.. oi wa . a	.. rzą .. cz	.. a ... kt . r
.. i ... ot			

14. Z pierwszych liter usłyszanych wyrazów utwórz nowe słowo:

ciotka, hałas, łóżko, ósmy, dach

ananas, ruch, czas, huk, igła, woda, ul, mucha

poducha, schody, yeti, córka, herbata, okrąg, lód, ogon, głowa

15. Dokończ popularne powiedzenia i przysłowia:

- Wiercić dziurę w
- Głodnemu na myśli.
- Uwiązany jak pies na

IX. Ćwiczenia utrwalające pisownię wyrazów z „h”.

1. Przypomnij sobie następujące zasady pisowni.

„h” piszemy wtedy, kiedy wymienia się na „g, ż, z, dz” w innych formach danego wyrazu lub w wyrazach pokrewnych.

np.: wahać się – waga

druh – drużyna

blahy – błazen

wataha – watadze

„h” piszemy w wyrazach rozpoczynających się od cząstek: hipo-, hiper-, hydro-.

np.: hipoteza, hiperbola, hydrofor

„h” występuje w wielu wyrazach obcego pochodzenia- w nazwach własnych,

np. Homer, Hades, Himalaje, Sahara, itp

„h” występuje również na początku i w środku niektórych wyrazów:

np. alkohol

bohater

czyhać

filharmonia

habit

humanitaryzm

huta

rehabilitacja

„h” występuje w tzw. wyrazach głośnych

np.: hej, halo, hałas, harmider

2. Uzupełnij podane zdania wyrazami, w których występuje litera „h”.

Mazurek Dąbrowskiego to polski narodowy.

Codziennie w południe z Wieży Mariackiej rozlega się

Mama odebrała telefon i powiedziała

Bardzo lubię wafelki i

Taki tu, że nie słyszę co do mnie mówisz.

3. W każdym z siedmiu wyrazów poprzerastawiano litery. Uporządkuj je tak, aby powstały sensowne wyrazy, zaczynające się na literę *h*.

D O H A R -

K L A H A -

T A H E K R -

J O H E K -

L E N D A H -

R A N G A H -

4. Uzupełnij zdania wyrazami:

Pyszne, kruche ciastka, to

huragan

Wiatr o olbrzymiej sile to

huta

Fabryka produkująca stal to

hamak

Sieć zawieszona na linkach między drzewami to

herbatniki

5. Rozwiąż zagadki.

Jedna noga na deseczce,
drugą się odpychasz.
Gdy rozpędzisz się troszeczkę,
to już w świat pomykasz.

Bujasz się na niej
raz w dół, raz w górę.
Mało jest bez niej
na świecie podwórek.

.....

.....

6. Wpisz w miejsce kropek odpowiednią sylabę, tak aby powstał wyraz.

..... gar

ho

..... del

ho

..... kej

hoj

..... łas

ho

..... ży

ha

..... ror

han

..... nor

hor

..... ny

ha

..... mak

han

..... tel

ho

7. Co Honorata robiła na wycieczce? Wykorzystaj wyrazy z ramki.

Hulajnoga, hotel, huśtawka, herbata, humor, hamak, hipopotam, helikopter, hamburger.

Mieszkała w Latała Huśtała się na
..... Jeździła na Wylegiwała się na
..... Popijała zimną Zajadała
Podziwiała świetnie pływającego Wróciła w doskonałym
.....

8. Odgadnij hasła z literą „h”

- statek do holowania
- ssak o masie do 3,5 tony
- ssak żywiący się głównie padliną
- ochronne nakrycie głowy
- linia pozornego zetknięcia nieba z ziemią

9. Uzupełnij krótkie rymowanki wyrazami, które zawierają literę „h”.

- W każdym sporze bądź tą stroną, która ceni sobie
- Jedna, druga, trzecia owca o ich wełnę dba
- Mała Hela spada z pieca straszna z tego była
- Dobrze wie każdy zuch, co potrafi jego
- Runął cały masyw skalny, kiedy silnie powiał

10. W miejsce kropek wstaw *ha lub ho*.

.. łas

.. łd

.. kej

.. jny

.. k	.. sło	.. landia	.. la
.. mulec	.. ngar	.. ndel	.. mak
.. dowła	.. milia	.. tel	.. rror
.. rcerka	.. ryzont	.. rmonia	.. ft

11. Wybierz poprawne określenia do podanych wyrazów i podkreśl je.

hala

- łąka górską
- instrument muzyczny
- duże pomieszczenie

higiena

- urządzenie wodno - kanalizacyjne
- dbałość o czystość ciała

hamulec

- dźwig do podnoszenia ciężarów
- urządzenie do zatrzymywania samochodów

harmonia

- zgodność
- instrument muzyczny

12. Z pierwszych liter usłyszanych wyrazów utwórz nowe słowo.

schody, akta, higiena, atlas, rów, arbuz

hałas, astronom, droga, ekierka, sowa

makulatura, ananas, huk, okrąg, niebo, igła, owal, wróg, yeti

